

Erfgoedvisie 2026 – 2035

Monumenten, Archeologie, Ruimte en Samenleving

GEMEENTE HOORN

Team Erfgoed

December 2025
Zaaknummer: 2237577

Inhoudsopgave

Voorwoord **3**

1. Inleiding **4**

2. Hoorns Erfgoedbeleid **12**

2.1 Wat doen we nu? 13

2.2 De kaders 16

3. De ambitie **18**

4. Monumenten en duurzaamheid **20**

5. Archeologie **25**

6. Erfgoed, ruimte en klimaat **29**

7. Erfgoed en samenleving **35**

“Hoorn ademt erfgoed”

Erfgoed kleurt onze stad, wijken en dorpen en maakt Hoorn authentiek. We zijn trots op ons erfgoed – het vertelt waar we vandaan komen en inspireert ons om vooruit te kijken.

Op een stevige basis bouwen we door met een nieuwe erfgoedvisie als kompas. Erfgoed biedt kansen bij grote opgaven als het Meer Stad worden, verdichting, klimaatadaptatie en leefbaarheid. We zetten erfgoed actief in voor de toekomst.

Samen werken we aan een gemeente waarin het verleden zichtbaar is en erfgoed benut wordt voor een aantrekkelijke leefomgeving en duurzaam Hoorn.
Laten we met erfgoed toekomst maken!

Axel Boomgaars
Wethouder Erfgoed
Gemeente Hoorn

Hoofdstuk 1

Inleiding

Hoorn kan niet zonder erfgoed. Op veel plekken bepaalt erfgoed het gezicht van de gemeente. De historische binnenstad, de dorpslinten van Blokker en Zwaag, de lanen, alle monumenten, en ook de uitbreidingswijken: samen geven ze Hoorn identiteit en authenticiteit. Erfgoed is van grote waarde voor bewoners, bezoekers en de leefomgeving. Daarmee is erfgoed van groot economisch belang.

De afgelopen jaren hebben we veel successen geboekt. Veel historische panden zijn behouden, gerestaureerd of herbestemd tot woningen, winkel, hotel of andere functies. Onze monumenten staan er goed bij door actieve begeleiding, advisering en actueel beleid. Erfgoed wordt breed gedragen en geeft regelmatig aanleiding voor initiatieven en activiteiten.

Erfgoed is echter niet vanzelfsprekend. Waar het ontbreekt of is verdwenen, wordt de historische kwaliteit vaak gemist. Daarom zetten we in op continuïteit bij het behouden en benutten van ons erfgoed. Dat doen we met onze monumenten maar ook met de inrichting van de openbare ruimte, de zichtbaarheid van erfgoed en het delen van kennis over ons verleden door educatie.

Wat is erfgoed

Erfgoed betreft de sporen van het verleden in onze leefomgeving, zowel boven als ondergronds. Daarbij kan erfgoed materieel zijn, zoals gebouwen, straten, objecten, water en bomenrijen, of immaterieel zoals tradities.

Waarom een nieuwe erfgoedvisie?

Gemeente Hoorn wil Meer Stad worden. Ons erfgoed speelt daarin een sleutelrol: het is de drager van ons authentieke karakter en maakt Hoorn aantrekkelijk om in te wonen, werken en verblijven. In de jaren ’60, toen Hoorn werd aangewezen als één van de groeikernen, trokken veel Amsterdammers naar onze stad juist vanwege de historische binnenstad. Deze kracht willen we opnieuw benutten voor nieuwe doelgroepen.
Tegelijkertijd vragen veranderende wetgeving en nieuwe maatschappelijke opgaven om een actualisatie van het erfgoedbeleid. Zo is met ingang van de Omgevingswet de focus verschoven van objectgerichte erfgoedzorg naar gebiedsgerichte erfgoedzorg. Daarbij zijn er nieuwe verplichtingen en mogelijkheden gekomen. Grote maatschappelijke en ruimtelijke opgaves zijn verdichting, energietransitie en klimaatadaptatie. Daarnaast is de samenleving individualistischer geworden. Kennis over ons erfgoed zorgt voor betrokkenheid van inwoners bij hun leefomgeving.

Erfgoed wordt actief ingezet om Hoorn verder te ontwikkelen tot Meer Stad met een aantrekkelijke leefomgeving voor jong en oud. Daarvoor is een actualisatie van de erfgoedvisie noodzakelijk. In deze erfgoedvisie beschrijven we onze ambities, doelstellingen en acties die antwoord geven op deze actuele ontwikkelingen.

Evaluatie erfgoedvisie 2017-2025

In 2017 stelde Hoorn haar eerste erfgoedvisie vast. De erfgoedvisie 2017-2025 positioneerde erfgoed als essentiële bouwsteen voor de identiteit, ruimtelijke kwaliteit, beleving en ontwikkeling van Hoorn. Het begrip erfgoed werd breed benaderd: naast de monumentale binnenstad omvatte de visie onder andere de dorpslinten, uitbreidingswijken, cultuurlandschap, immaterieel erfgoed en mobiel erfgoed. Deze brede benadering maakte het mogelijk om erfgoed op verschillende schaalniveaus en in diverse domeinen een plaats te geven.

De vorige erfgoedvisie heeft bijgedragen
aan onder meer:

- Verbeterde verankering van erfgoed in ruimtelijke processen en beleidsontwikkeling.
- Vergroten van de bewustwording van erfgoed als drager van identiteit en kwaliteit.
- Versterkte samenwerking tussen erfgoed, stedenbouw en stadsbeheer.

De volledige evaluatie van de Erfgoedvisie 2017-2025 is gelijktijdig met deze visie toegestuurd naar de raad.

Uit de evaluatie van de erfgoedvisie 2017-2025 kan worden gesteld dat circa 90% van de ambities is gerealiseerd. De zes verhaallijnen, gezamenlijk Het Verhaal van Hoorn, vormden de inhoudelijke basis van de visie, maar zijn in de praktijk weinig gebruikt. Wel worden deze gebruikt als één van de criteria voor het toekennen van de beleefbaarheidssubsidie Erfgoed. Verbetering is wenselijk op het gebied van vroegtijdige betrokkenheid bij beeldkwaliteitsplannen en (her) ontwikkelingsprojecten. Erfgoed wordt in de praktijk nog onvoldoende als kans gezien en meegenomen in beheersplannen.
De afgelopen jaren was er binnen het erfgoedbeleid van Hoorn beperkte aandacht voor immaterieel en mobiel erfgoed. Hoewel deze thema's in de vorige erfgoedvisie als opkomend zijn benoemd, vallen ze grotendeels buiten het werkveld van Team Erfgoed, dat zich vooral richt op het fysieke erfgoed. Wel zijn veel initiatieven rond immaterieel erfgoed succesvol gefaciliteerd via de subsidieregeling Beleefbaar maken van Erfgoed.

Resultaten 2017 -2025

In de periode 2017–2025 is veel bereikt op het gebied van erfgoed in Hoorn. Door directe betrokkenheid te tonen en het belang van ons erfgoed breed uit te dragen staat de gemeente dicht bij de bewoners. Zo worden monumenteneigenaren en ontwikkelaars proactief bijgestaan met advisering, begeleiding en (financiële) ondersteuning. Hierdoor is de kwaliteit van veel bouwplannen significant verbeterd. Initiatieven, mede vanuit Team Erfgoed, hebben tot aansprekende resultaten geleid zoals de transformatie van de Grote Kerk en de Michaëlskerk in Blokker. Er is gericht beleid vastgesteld met betrekking tot kerken en zonnepanelen. Het monumentenbestand is geactualiseerd en digitaal toegankelijk gemaakt. Daarnaast is historische informatie gedigitaliseerd. Met een duurzaamheidsmarkt, energiescans en spreekuren zijn eigenaren geadviseerd over het verduurzamen van hun monument. Van verschillende topmonumenten is de beleefbaarheid vergroot door deze aan te lichten in de avonden. Naar aanleiding van kleuronderzoeken zijn gebouwen of gevelelementen weer in de oorspronkelijke kleurstellingen teruggebracht. Nieuwe inzichten door archeologische opgravingen worden breed gedeeld. Kinderen worden via educatieprojecten bewust gemaakt van het lokale erfgoed zoals de ondergrondse watergang ‘t Glop. Op en rond het Kerkplein is de openbare ruimte versterkt met de herinrichting van het Kerkplein en het door Team Erfgoed geïnitieerde stoepenproject. In samenwerking met vrijwilligers is de historische begraafplaats aan het Keern in ere hersteld. Veel initiatieven die het erfgoed beleefbaar maken zijn ondersteund zoals oude gevelreclames, films, publicaties, rondwandelingen en meer.

Met de publicatie **15 jaar erfgoed subsidies Hoorn** is een prachtig overzicht gemaakt van verschillende projecten die zijn gerealiseerd met de ondersteuning van de erfgoedsubsidies.

Door de erfgoedvisie heen staan verschillende foto’s van de behaalde resultaten van ons erfgoedbeleid in 2017-2025.

Participatie

Om inwoners actief te betrekken bij de totstandkoming van de nieuwe erfgoedvisie, is vanaf eind augustus tot en met 15 september 2025 een participatietraject uitgevoerd. Centraal hierin stond een korte vragenlijst. De vragenlijst is breed onder de aandacht gebracht via de cultuurmarkt, Open Monumentendag, social media, brieven aan monumentenbewoners en posters in het stadhuis, verschillende buurtcentra en bibliotheken. Bijna 500 mensen vulden de vragenlijst in, waarvan 35% monumenteneigenaar. Daarnaast is er een gesprek geweest met de kinderraad om te horen hoe zij de geschiedenis van hun eigen wijk en stad willen beleven. Tot slot is de concept erfgoedvisie gedeeld met de historische verenigingen voor reactie. Hieronder samengevat de aanbevelingen voor de erfgoedvisie naar aanleiding van de participatie:

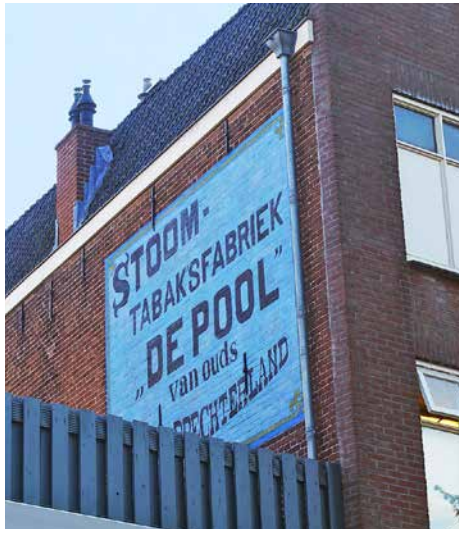
Kinderraad

Uit het gesprek met de kinderraad blijkt dat kinderen erg enthousiast zijn om meer te leren over de geschiedenis van hun eigen wijk en stad. Hun ideeën zijn creatief en sluiten goed aan bij hun belevingswereld. Op basis van hun inbreng worden de volgende vier aanbevelingen meegenomen in de erfgoedvisie en de uitvoering daarvan:

1. **Erfgoed zichtbaar maken in de wijk**
   Plaatsen van borden en tegels met foto's en verhalen over wat er vroeger op die plek stond, wat er is gebeurd en wie er woonden.
2. **Educatie en erfgoed in het onderwijs**
   Actief erfgoededucatiemateriaal en lessen aanbieden aan scholen, bijvoorbeeld via gastlessen en een erfgoedkwartet.
3. **Speelse erfgoedbeleving in de openbare ruimte**
   Speeltuinen met een historisch thema, met interactieve elementen die erfgoed tastbaar en leuk maken.
4. **Verhalen verzamelen en delen**
   Verhalenprojecten waarin herinneringen over Hoorn worden gedeeld (fysiek en digitaal).

AZIJNFABRIEK
ORLEANS
B. SCHERMER

TABAK SIGARENKOFT en THEE

STOOM-
TABAKSFABRIEK
„DE POOL"
van ouds

GEMEENTE
HOORN

VOLKS
BIERHUIS
5 CENT PER GLAS
Grote Oost

Vragenlijst

De vragenlijst laat zien dat erfgoed breed leeft onder de inwoners van Hoorn. Er is voorkeur voor fysieke en visuele beleving, aangevuld met digitale en educatieve middelen. Projecten als aanbrengen oudhollandse verlichting en stoepen en aanlichten van monumenten vallen goed op. Tegelijkertijd is er ruimte voor verbetering in de zichtbaarheid van erfgoedinitiatieven, zodat meer mensen bereikt worden. De ANWB-informatieborden en muurschilderingen zijn bijvoorbeeld veel minder opgevallen. Een groot deel van de mensen vindt financiële ondersteuning voor monumenteneigenaren belangrijk. De vragenlijst is ingevuld door een diverse groep mensen, voornamelijk inwoners van Hoorn.
Op basis van de resultaten worden de volgende aanbevelingen meegenomen in de erfgoedvisie:

1. **Versterken van erfgoedbeleving in de openbare ruimte**
   Erfgoedinitiatieven worden gewaardeerd, maar vallen niet altijd op. Goede communicatie is essentieel om zichtbaarheid te vergroten.
2. **Integratie van erfgoed in ruimtelijke plannen**
   Bij (her)inrichtingsprojecten meer aandacht voor historische elementen, zoals bomenlanen, watergangen, historische elementen in bestrating en wegprofilering.
3. **Stimuleren van erfgoededucatie voor de samenleving**
   In lijn met het Faro-verdrag aandacht voor educatie via gastlessen, open dagen en publicaties.
4. **Ondersteunen van erfgoedactiviteiten**
   Activiteiten die de beleving van erfgoed vergroten (financieel) blijven ondersteunen.
5. **Verbeteren van digitale toegankelijkheid van erfgoedinformatie**
   De website www.erfgoedhoorn.nl breder en beter onder de aandacht brengen en actief inzetten als informatiekanaal. Beschikbare informatie beter en breder onder de aandacht brengen en (digitaal) delen.
6. **Behoud van financiële ondersteuning voor restauraties**
   Handhaven subsidiebudget voor restauraties van monumenten.

Historische verenigingen

Vanuit de reactie van de historische verenigingen is naar voren gekomen dat Team Erfgoed een actieve en waardevolle rol speelt bij vooral binnenstedelijke ontwikkelingsplannen. Hierdoor zijn minder sterke plannen verbeterd en hebben goede plannen extra verdieping gekregen. De volgende aanbevelingen worden in de erfgoedvisie meegenomen:

1. **Vernieuwingen integreren in de historische context**
   Naast het behoud van monumentale elementen vernieuwingen integreren in de historische context en laten bijdragen aan een leefbare historische omgeving.
2. **Erfgoed laten meegroeien**
   De cultuurhistorisch waardevolle openbare ruimte mee laten groeien met de toekomst en gebruiken als authentieke plek waar gewoond, gewerkt en gerecreëerd wordt.
3. **Woonwijken**
   Nieuwe wijken verbinden met het cultuurhistorisch verleden van Hoorn.

Het volledige participatieverslag is gelijktijdig met deze visie toegestuurd naar de raad.

Hoofdstuk 2

Hoorns Erfgoedbeleid

Elk deel van de gemeente heeft zijn eigen gelaagde verleden, zijn eigen authentieke identiteit. Met ons erfgoedbeleid willen we tonen hoe de identiteit van een plek kan bijdragen aan actuele maatschappelijke ontwikkelingen. Voorwaarde hiervoor is dat de basis van de gemeentelijke erfgoedzorg op orde is.

2.1 Wat doen we nu?

Het gemeentelijke erfgoedwerk bestaat voor een groot deel uit de uitvoering van wettelijke taken gericht op het behoud en de zorgvuldige omgang met erfgoed. De gemeente heeft hierbij enige vrijheid in de wijze waarop deze taken worden uitgevoerd en welke accenten daarbij worden gelegd. Vanuit Team Erfgoed wordt hieraan uitvoering gegeven vanuit de disciplines monumenten, archeologie, ruimte en beleving. Op basis van de wettelijke taken en de Erfgoedvisie 2017-2025 zijn de afgelopen periode de volgende werkzaamheden verricht.

1. Erfgoed algemeen – beleidsontwikkeling en informatiebeheer

- Opstellen en actualiseren van erfgoedbeleid aansluitend op landelijke wetgeving en -ontwikkelingen
  Beleidsborging binnen de Omgevingswet en het Omgevingsplan;
- Deelname diverse overlegstructuren gemeentelijk, regionaal en landelijk;
- Opstellen en actualiseren van beleidskaarten en cultuurhistorische elementenkaarten;
- Digitale ontsluiting erfgoedinformatie bovengronds en ondergronds;
- Aanvragen en verwerken van Rijks- en Provinciale subsidies;
- Digitalisering erfgoedarchief;
- Beheer en ontwikkeling van de kaartviewer (inclusief slimme links, kaartlagen, registratie);
- Publicatie van redengevende omschrijvingen en cultuurhistorische data.

2. Monumenten

- Advisering en proactieve begeleiding in relatie tot onderhoud, restauratie en instandhouding van monumenten en specifieke objecten (gevelstenen, tegelwerk, kerkinterieurs, bruggen);
- Het uitwerken en aandragen van initiatieven en inspiratie op het gebied van onder andere herbestemming van panden;
- Aanwijzing van gemeentelijke monumenten en cultuurhistorisch waardevolle objecten;
- Bescherming gemeentelijke, provinciale en rijksmonumenten, rijksbeschermd stadsgezicht en cultuurhistorische waarden;
- Adviseren over herbestemming en transformatie van monumentale panden en kerken;
- Advisering bij ruimtelijke plannen en omgevingsvergunningen op het gebied van monumenten en cultuurhistorie;
- Toezicht op uitvoering van bouwplannen;
- Uitvoering gemeentelijke subsidie Stimuleringsregeling Restauraties Monumenten Hoorn;
- Publiceren van (digitale) informatiefolders, zoals over zonnepanelen en stoepen.

3. Archeologie

- Advisering bij ruimtelijke plannen en omgevingsvergunningen op het gebied van archeologie;
- Implementatie kaarten in gemeentelijk en regionaal beleid;
- Beoordelen onderzoek externe partijen;
- Uitvoeren, uitwerken en rapporteren archeologisch onderzoek;
- Depotbeheer;
- Vondstverwerking.

4. Beleving

- Erfgoededucatie (zoals lespakketten en open dagen);
- Publicaties, jaarverslagen, websitebeheer en cultuurhistorische routes;
- Samenwerking met historische verenigingen en religieus erfgoedplatform;
- Samenwerking met vrijwilligers en stagiaires;
- Uitvoering gemeentelijke subsidieregeling Beleefbaar maken van Erfgoed.

5. Ruimte

- Advisering inrichting en gebruik openbare ruimte;
- Het aandragen van initiatieven en inspireren van kwaliteitsimpulsen;
- Advisering bij stedelijke vernieuwing;
- Deelname aan Actieprogramma Binnenstad;
- Onderzoek en advisering over de cultuurhistorische waarden voor- en naoorlogse wijken;
- Veel van deze werkzaamheden betreffen doorlopende activiteiten en worden in de periode 2026-2035 doorgezet. Met de voorliggende erfgoedvisie worden de accenten voor de komende tien jaar bepaald.

SALE

BOTMAN
SOUND & VISION
HUIS

COACH

BIARO BOUTIQUE

2.2 De kaders

Hieronder een korte toelichting op de (wettelijke) kaders waarmee rekening gehouden moet worden in de erfgoedvisie.

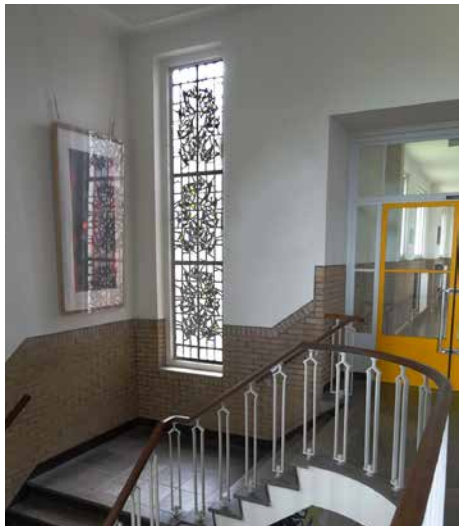
Erfgoedwet en Omgevingswet
Vanaf 1 juli 2016 is het wettelijk beschermingskader van erfgoed van de Monumentenwet 1988 overgegaan in de Erfgoedwet en de Omgevingswet. De Erfgoedwet (2016) bevat de regels voor behoud, beheer en bescherming van cultureel erfgoed in Nederland. De wet bepaalt welke objecten als erfgoed worden beschouwd en wie verantwoordelijk is voor behoud. In de Omgevingswet (2024) worden overheden verplicht om erfgoed actief te beschermen en te integreren in ruimtelijke ontwikkelingen. Nieuwe plannen moeten aansluiten op het bestaande stadsbeeld en cultuurlandschap, zodat de ruimtelijke samenhang en de unieke en kenmerkende (stedenbouwkundige) kwaliteiten van gebieden behouden blijven. Gemeenten zijn verplicht om in het omgevingsplan het belang en behoud van erfgoed te borgen en aantasting van monumenten en hun omgeving te voorkomen.
De komende jaren moeten alle relevante regels voor erfgoed en de fysieke leefomgeving zorgvuldig worden opgenomen in het nieuwe omgevingsplan.

Verdrag van Faro
Vanuit het Verdrag van Faro heeft de gemeente een taak bij het informeren en bewust maken van inwoners en belanghebbenden over het lokale erfgoed. Het verdrag concentreert zich rond drie kernwaarden: participatie in de volle breedte, open houding voor andere erfgoedopvattingen, erfgoed midden in de samenleving.

Omgevingsvisie Hoorn
De Omgevingsvisie beschrijft de gewenste toekomst van de fysieke leefomgeving in Hoorn. Hoorn wil Meer Stad worden. Het is een keuze om ontwikkelingen te starten om de gemeente nog aantrekkelijker maken. Dat is nodig om mensen van alle leeftijden aan de gemeente te binden en een evenwichtige bevolkingsopbouw te hebben. Er zijn daarbij verschillende uitdagingen die aangepakt moeten worden. Zoals een tekort aan (geschikte) woningen, verduurzaming en klimaatverandering. Ten aanzien van erfgoed is onder meer bepaald: ‘We behouden de elementen die kenmerkend zijn voor Hoorn. Denk aan de historische gebouwen, de eeuwenoude straten en pleinen en de bomenlanen en stadsparken. Waar elementen verloren zijn, brengen we deze terug.’ Vanuit de positionering van Hoorn zijn als kernwaardes vastgesteld: **authentiek, jong en reuring.**

HOUTWINKEL

RETOUR

Hoofdstuk 3

De ambitie

Het rijke historische verleden vertaalt zich in Hoorn in een levendige toekomst. Het is van essentieel belang dat ons erfgoed, waaronder de prachtige panden en straatwanden, behouden blijft en actief wordt ingezet om Hoorn aantrekkelijk, duurzaam en leefbaar te houden. Erfgoed verbindt ons met onze stad, dorpen en wijken. Door erfgoed zichtbaar te maken in de openbare ruimte, verhalen te delen en historische structuren te benutten, versterken we het karakter van Hoorn en vergroten we de herkenbaarheid en trots van inwoners. Zo versterken we onze identiteit en draagt het erfgoed bij aan de gemeentelijke ambitie om Meer Stad te worden.

De ambitie van deze erfgoedvisie is:

Erfgoed bepaalt het authentieke karakter van Hoorn en is een verbindende kracht bij het behouden en toevoegen van kwaliteit aan de openbare ruimte. Dit zorgt voor een aantrekkelijke leefomgeving om te wonen, te werken en te bezoeken voor jong en oud.

De erfgoedvisie zet een duidelijke stip op de horizon: een Hoorn waarin erfgoed goed behouden blijft, zichtbaar en beleefbaar is en actief wordt ingezet bij ruimtelijke en maatschappelijke opgaven. Een gemeente waarin monumenten duurzaam worden herbestemd en historische structuren bijdragen aan klimaatoplossingen. De economische en toeristische waarden van erfgoed worden benut bij de positionering van Hoorn als authentieke stad met reuring voor elke doelgroep.

Wat doen we daarvoor?
Om deze ambitie te realiseren, is een stevige basis nodig: goed georganiseerde erfgoedzorg, duidelijke beleidskaders en actieve samenwerking met inwoners, instellingen en andere gemeentelijke teams en zakelijke partijen.
Bij de uitvoering van de Omgevingswet en de Omgevingsvisie is er extra aandacht voor de rol van erfgoed in de (openbare) ruimtelijke kwaliteit en identiteit van Hoorn. Zo worden cultuurhistorische analyses gemaakt van de dorpslinten en uitbreidingswijken, die als inspiratie en toetsingskader dienen voor nieuwe ontwikkelingen. Erfgoed wordt niet alleen beschermd, maar ook ingezet als richtinggevend element in de inrichting van de leefomgeving. Aansluitend op het huidige werkveld van Team Erfgoed is deze erfgoedvisie vooral gericht op het materiële erfgoed in de fysieke leefomgeving. Daarbij wordt ingezet op het versterken van de zichtbaarheid van archeologie in de openbare ruimte, als volwaardig onderdeel van het Hoornse erfgoed.

Uit de participatie blijkt dat erfgoed leeft in Hoorn. Naar aanleiding van de participatie is er de komende periode extra aandacht voor:
- Erfgoedbeleving in de openbare ruimte;
- Erfgoededucatie;
- Digitale ontsluiting van informatie.

De komende tien jaar werken we vanuit vier erfgoedthema's:
1. Monumenten en duurzaamheid
2. Archeologie
3. Erfgoed, ruimte en klimaat
4. Erfgoed en samenleving

In de volgende vier hoofdstukken worden deze per thema uitgewerkt.

Hoofdstuk 4

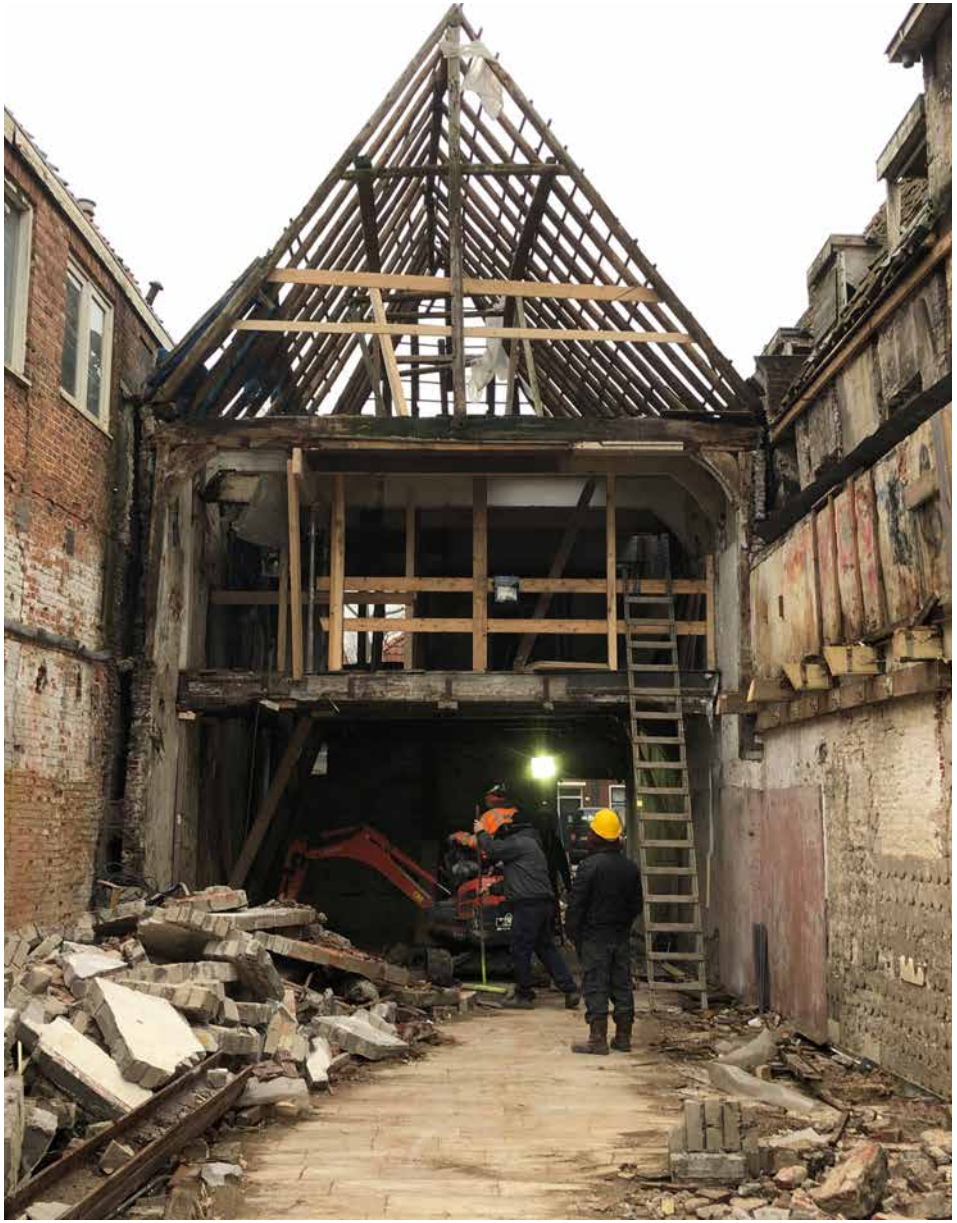
Monumenten en duurzaamheid

Voor de gemeentelijke ambitie om Meer Stad te worden is duurzaam behoud van erfgoed noodzakelijk.Het zorgt voor authenticiteit, ruimtelijke kwaliteit en verbondenheid. Duurzaam erfgoed betekent het in stand houden van historische bouwwerken zodat deze kunnen worden doorgegeven aan volgende generaties. Erfgoed op zichzelf is duurzaam (vanuit circulariteit) omdat het instandhouding en hergebruik nastreeft.

Inventarisatie
Het karakter van onze binnenstad, dorpslinten en lanen wordt bepaald door ons erfgoed. Binnen de wijken is erfgoed een belangrijke bouwsteen die een extra dimensie kan geven om zich hiermee te onderscheiden van veel nieuwbouwwijken in Nederland. Het blijven inventariseren van nieuw erfgoed is daarom van groot belang, zodat ook recentere cultuurhistorie behouden blijft voor de toekomst. Dit is een verplichting vanuit de Omgevingswet en moet worden verwerkt in het omgevingsplan (zie verder thema Erfgoed, ruimte en klimaat).

Bouwhistorie
Bij bouwhistorie wordt gekeken naar hoe gebouwen en structuren zich door de tijd heen hebben ontwikkeld, met aandacht voor bouwconstructies en materiaalgebruik. Deze aspecten kunnen lokaal verschillen en zijn bepalend voor restauratieadvies. Daarom willen we alle uitgevoerde bouwhistorische onderzoeken in Hoorn systematisch analyseren. Het doel is om hieruit algemene kennis en patronen te destilleren over de bouwhistorie van het erfgoed in Hoorn. Deze inzichten worden ingezet ter ondersteuning van toekomstig erfgoedbeleid en passende advisering over onderhoud en restauratie.

Subsidie restauraties
Duurzame instandhouding van erfgoed vraagt inzet van eigenaren. Door directe betrokkenheid te tonen en het belang van ons erfgoed breed uit te dragen, probeert Hoorn dicht bij erfgoedeigenaren te staan. Zo past Hoorn een actieve benadering toe in ondersteuning en advies. Dit gebeurt onder meer door financiële ondersteuning vanuit de gemeentelijke Stimuleringsregeling Restauraties Monumenten Hoorn. Het is immers van algemeen belang dat het erfgoed in goede staat wordt behouden. Niet onderhouden erfgoed heeft een negatieve uitstraling op de leefomgeving en drukt de economische waarde van de stad.

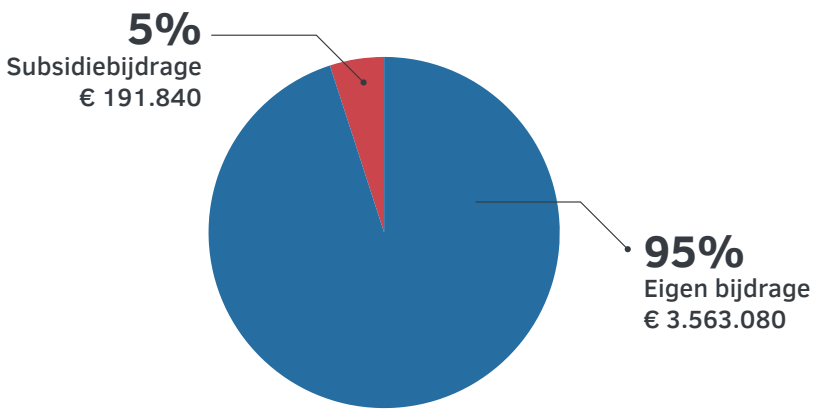
Historische bouwconstructie

De subsidie is een aanjager om het werk kwalitatief beter te laten uitvoeren met goede materialen en tijdig herstel op te pakken. Uit de verantwoording van afgelopen jaren blijkt dat met elke euro die de gemeente hierin investeert er totaal zo'n twintig euro wordt geïnvesteerd in ons erfgoed. De gemeentelijke financiële bijdrage zorgt daarmee voor een veel grotere investering in onze gemeente. Uit de participatie blijkt dat 83% van de inwoners financiële ondersteuning voor monumenteneigenaren belangrijk vindt. Slechts 4% van de mensen vindt dit niet nodig.

De behoefte onder monumenteneigenaren is groot. Het aantal subsidieverzoeken blijft het beschikbare budget overschrijden maar door maatwerk kunnen we voldoende aanvragers ondersteunen.
De in de huidige meerjarenbegroting opgenomen verlaging van het subsidiebudget vermindert het draagvlak voor instandhouding en heeft nadelige gevolgen voor de kwaliteit van ons erfgoed. Daarnaast blijft de subsidie behoefte hoog door stijging van de bouwkosten. Voldoende subsidiebudget is daarom noodzakelijk.

Monumentale interieurs
De gemeente heeft een aantal monumentale interieurs in eigendom. Het beheer, gebruik en onderhoud hiervan is echter niet afgestemd op het monumentale karakter ervan. Voor duurzaam behoud naar de toekomst is dit wel noodzakelijk. Inventarisaties en handreikingen op maat dragen bij aan goed beheer en onderhoud.

Duurzaamheid en brandveiligheid
Op vlak van energieverbruik zijn monumenten vaak nog niet duurzaam. Hierin is nog veel winst te behalen, net als op het vlak van brandveiligheid. Het energiezuiniger en brandveiliger maken van erfgoed zonder dat het de cultuurhistorische waarde aantast vraagt specifieke kennis. Ondersteuning aan eigenaren is hierbij van grote meerwaarde.

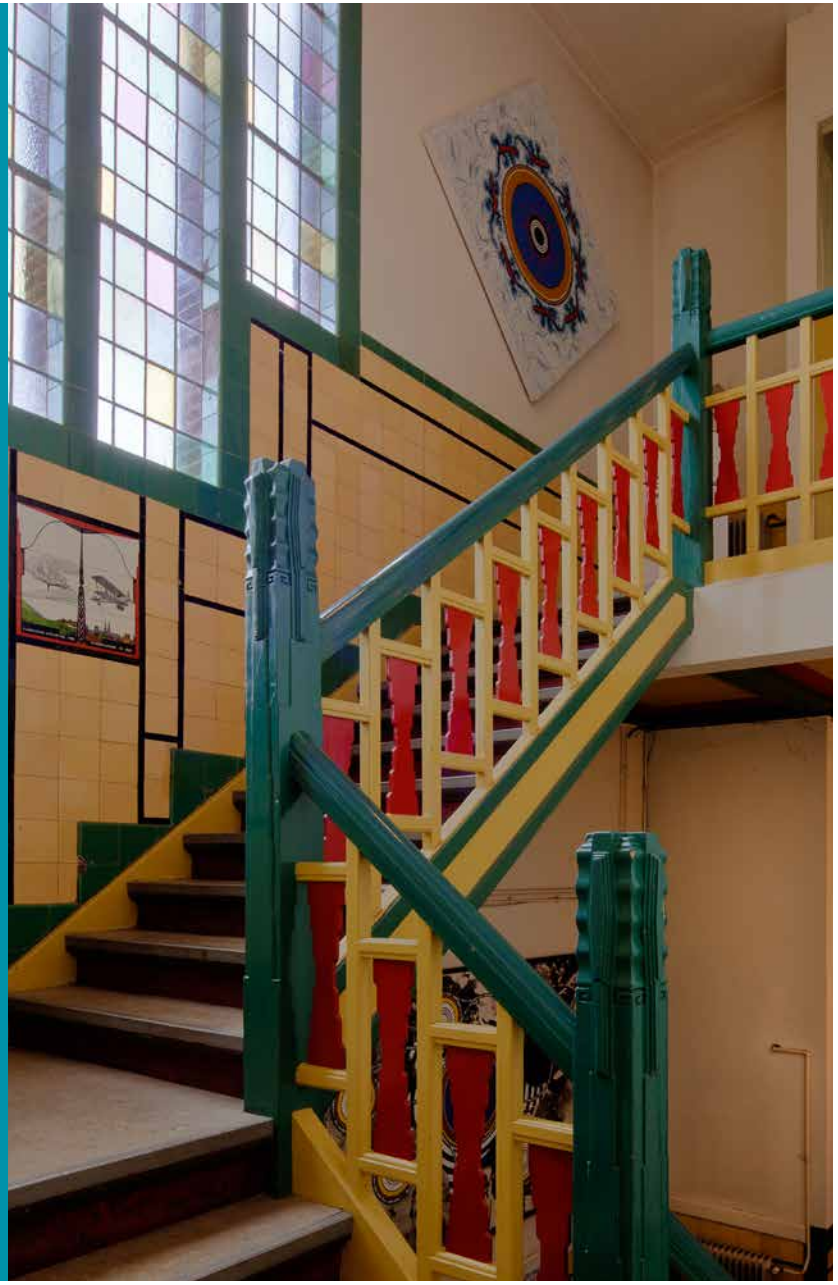
Subsidie Restauraties Monumenten 2023-2024

Restauratiesubsidie: ambitie en realiteit

De Stimuleringsregeling Restauraties Monumenten Hoorn is van groot belang voor het duurzaam en kwalitatief behoud van monumenten en het versterken van de ruimtelijke kwaliteit en identiteit van Hoorn. De vraag naar restauratiesubsidie blijft groot. Daarom was het subsidiebudget in de periode 2023-2025, na eerdere verlaging, verhoogd van €50.000 naar €100.000. Het handhaven van dit verhoogde subsidiebudget is van belang voor draagvlak, kwaliteit en toekomstbestendigheid van het Hoornse erfgoed.

Vanwege de financiële situatie van de gemeente wordt momenteel geen structurele dekking voor behoud van het verhoogde subsidiebudget gevraagd. In de huidige meerjarenbegroting is daarom vanaf 2026 weer het verlaagde bedrag opgenomen, slechts verhoogd met prijsindexering. Tegelijkertijd is er een duidelijke visie voor de komende tien jaar waarin erfgoed een actieve rol speelt in de ontwikkeling van Hoorn. Daarom wordt onderzocht hoe het subsidiebudget voor restauratie – incidenteel of structureel – weer op het niveau kan worden gebracht dat aansluit op de ambities van de gemeente en de behoefte onder monumenteigenaren.

Doelstelling Monumenten en duurzaamheid:
Zorgen voor duurzaam behoud en gebruik van monumenten voor huidige en toekomstige generaties.

Om bovenstaande doel te bereiken wordt de komende jaren gewerkt aan de volgende zes actiepunten:

Actie 1: Inventarisaties monumentenzorg
- Opstellen van waarderingscriteria voor eenduidig en transparant toetsingskader voor nieuw aan te wijzen erfgoed.
- Dorpen en uitbreidingswijken inventariseren op (toekomstige) monumenten.
- Inventariseren van specifieke categorieën gebouwd erfgoed: bouwhistorie, historische interieurs en historische winkelpuien.
- Reeds uitgevoerde bouwhistorische onderzoeken systematisch analyseren ten behoeve van algemene kennis en patronen van de bouwhistorie van erfgoed in Hoorn.

Actie 2: Restauratie en herbestemming van monumenten stimuleren
- Subsidies verstrekken vanuit de Stimuleringsregeling Restauraties Monumenten Hoorn.
- Actief blijven meedenken bij initiatieven voor herbestemmingen van monumenten, waarbij de stappen inventariseren–waarderen–gebruiken gevolgd worden.
- Onderzoeken hoe het subsidiebudget voor restauraties 2023-2025 gehandhaafd kan blijven.
- Actieve begeleiding bij herbestemming religieus erfgoed.

Actie 3: Beheer monumentale interieurs
Uitvoeringsrichtlijnen opstellen voor het beheer, gebruik en onderhoud van monumentale interieurs in eigendom van de gemeente Hoorn in samenwerking met de gemeentelijke afdeling Vastgoed.

Actie 4: Monumenteneigenaren ondersteunen om beter en sneller te verduurzamen
- Advisering ten behoeve van vergunningverlening.
- Organiseren/faciliteren informatiebijeenkomsten en kennisuitwisseling.
- Aansluiten op landelijke ontwikkeling: regelgeving, advies en technieken.
- Samenwerking voortzetten met Team Duurzame Stad en Duurzaam Bouwloket.

Actie 5: Verbeteren van brandveiligheid bij monumenten
- Samenwerking consolideren met toezicht, handhaving en veiligheidsregio Noord-Holland Noord.
- Bewustzijn brandveiligheid bij monumenten vergroten.
- Brandveiligheid inspecties uitvoeren bij topmonumenten.

Actie 6: Scheurvorming bij monumenten onderzoeken
- Onderzoeken hoe scheurvorming door trillingen en wisselende waterstanden kan worden tegengegaan.
- Grondwaterstanden binnenstad meten en monitoren.

Hoofdstuk 5

Archeologie

Archeologie onderzoekt de ondergrondse historie aan de hand van sporen en voorwerpen van mensen. Het is daarmee het archief van ons verleden, waarmee we zorgzaam om moeten gaan. Archeologie is méér dan alleen het bewaren van kennis: het biedt praktische mogelijkheden voor de toekomst. Door de archeologische waarden te integreren in ruimtelijke plannen en maatschappelijke initiatieven, ontstaat een rijke en authentieke leefomgeving waarin het verleden zichtbaar en beleefbaar wordt. In dit hoofdstuk staan de acties voor archeologie en beleid centraal. De praktische rol van erfgoed (zowel monumenten als archeologie) in ruimtelijke ontwikkeling en in de samenleving wordt uitgewerkt in de hoofdstukken 6 en 7.

Eenduidig beleid

Het uitgangspunt van het archeologiebeleid in Nederland is behoud van archeologische resten in de bodem (in situ). Als dat niet kan, volgt archeologisch onderzoek waarbij de resten worden opgegraven en onderzocht (ex situ).
Bij archeologie versterken beleid en uitvoering elkaar. Archeologisch onderzoek levert nieuwe inzichten op die worden vertaald naar beleid en advies. Het resultaat is een opwaartse spiraal. Onderzoek voedt het beleid en leidt tot gerichter advies. Gericht advies leidt tot betekenisvol en efficiënt onderzoek. Op deze manier wordt overbodig en kostbaar onderzoek voorkomen. Betekenisvol onderzoek draagt bij aan ruimtelijke kwaliteit, duurzame gebiedsontwikkeling en het versterken van de lokale identiteit.

Archeologie West-Friesland is het regionale samenwerkingsverband tussen de gemeente Hoorn en negen andere gemeenten via een lichte Gemeenschappelijke Regeling (GR). De regio vormt een archeologisch geheel, wat samenwerking logisch maakt.

Bij bodemverstorende plannen wordt getoetst aan de beleidskaart archeologie en andere beschikbare gegevens. Eenduidige en actuele beleidskaarten zijn daarbij essentieel. Op de beleidskaarten staat waar de bekende archeologische waarden zich bevinden en welke archeologische verwachtingen er zijn.
Uit de Omgevingswet volgt dat gemeenten hun archeologiebeleid moeten verwerken in het nieuwe omgevingsplan. Ingezet wordt om de omgevingsplannen van de tien gemeenten op elkaar te laten aansluiten. Dit maakt informatie beter toegankelijk voor het bevoegd gezag, inwoners en ontwikkelaars.

Betekenisvol onderzoek

Pas in de jaren ’90 werd uitwerking en rapportage van archeologische opgravingen verplicht. Oudere onderzoeken bevatten nog veel informatie over de geschiedenis van Hoorn. Komende jaren gaan we deze alsnog uitwerken en de informatie ontsluiten. Kennis uit oud onderzoek draagt bij aan de kwaliteit van advisering. Op basis van de beschikbare informatie gaan we voor nieuwe onderzoeken een (regionale) onderzoeksagenda opstellen. Ook hiermee wordt gestuurd op betekenisvol onderzoek en kunnen duidelijke keuzes worden gemaakt.

Archeologische kosten inwoners
Bij kleinschalige inpandige verbouwingen zijn de onderzoekskosten hoog in verhouding tot de projectkosten. Om de inwoners van Hoorn tegemoet te komen in deze kosten is een beperkte subsidie gewenst. Daarom gaan we voor deze incidentele gevallen een bijdrage opnemen in de Stimuleringsregeling Restauraties Monumenten Hoorn

Archeologisch onderzoek binnen de hooiberg van stolpboerderij ‘Buitenrust’ aan Westerblokker 159

Doelstelling Archeologie:
De ondergrondse historie veiligstellen voor toekomstige generaties.

Om bovenstaande doelstelling te bereiken wordt de komende jaren voor archeologie aan de volgende actiepunten gewerkt:

Actie 7: Bevorderen van uniform beleid en eenduidig advies binnen de regio

- Actualiseren archeologische beleidskaarten.
- Implementatie archeologiebeleid in omgevingsplannen.
- Efficiënte advisering op basis van uniform beleid en onderzoeksresultaten

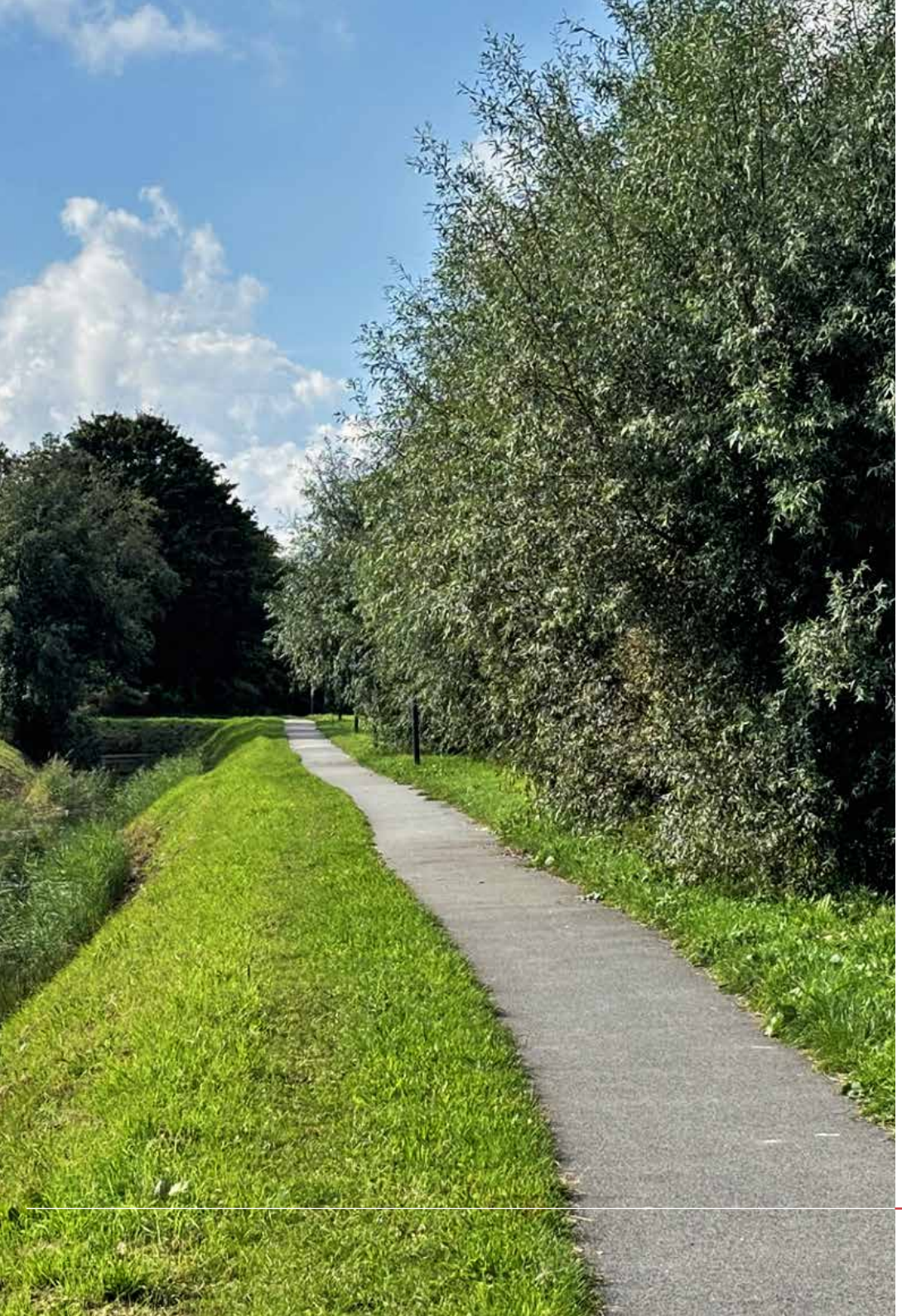
Actie 8: Bevorderen betekenisvol onderzoek

- Uitwerken oud onderzoek Hoorn.
- Opstellen regionale onderzoeksagenda archeologie.

Actie 9: Beperken archeologische kosten inwoners Hoorn

- Opnemen kleinschalige archeologische onderzoeken in Hoorn in de bestaande stimuleringsregeling restauraties monumenten Hoorn.

Hoofdstuk 6

Erfgoed, ruimte en klimaat

Erfgoed is een essentieel onderdeel van onze fysieke leefomgeving en bepaalt in belangrijke mate de kwaliteit, aantrekkelijkheid en identiteit van onze stad en woonwijken. Het gaat om het bovengrondse erfgoed, zoals cultuurhistorisch waardevolle objecten en monumenten, en het ondergrondse erfgoed, archeologie. Ons erfgoed beïnvloedt hoe mensen de stad en hun wijk beleven. Met de inrichting van de openbare ruimte en het omgevingsplan kan hierin een groot verschil worden gemaakt. Goed inzicht in de cultuurhistorische kernkwaliteiten is onmisbaar voor een integrale afweging bij ruimtelijke ingrepen. Dit maakt het mogelijk om verleden, heden en toekomst op een betekenisvolle manier met elkaar te verbinden.

Omgevingswet

Met de Omgevingswet is de omgang met erfgoed veranderd. De wet verplicht om erfgoed actief te beschermen en te integreren in ruimtelijke ontwikkelingen, zodat de samenhang en de unieke en kenmerkende (stedenbouwkundige) kwaliteiten behouden blijven. Het omgevingsplan speelt hierin een centrale rol: alle aspecten van de fysieke leefomgeving, inclusief erfgoed, moeten hierin worden opgenomen. Dit vraagt om een inventarisatie van de cultuurhistorische waarden in de hele gemeente, zorgvuldig vastgelegd en onderbouwd met kaarten en toelichtingen. Want elke wijk, straat en gebied in Hoorn is gevormd door de tijdsgeest, overtuigingen en maatschappelijke opgaven van dat moment. Tegelijkertijd zijn sporen van eerdere periodes nog zichtbaar of verborgen in de ondergrond. Deze gelaagdheid geeft Hoorn het authentieke karakter. Daarnaast moeten in het omgevingsplan regels worden opgenomen om de omgeving van monumenten te beschermen.

Gebiedsontwikkeling

Door heel Hoorn vinden er ontwikkelingen plaats om antwoord te geven op de ruimtelijke vraagstukken die er zijn. Erfgoed wordt inmiddels vaker aangehaakt bij de plannen hiervoor. Zonder voldoende afstemming kunnen deze ontwikkelingen een bedreiging vormen voor het historische karakter van de omgeving. Denk hierbij aan ruimtelijke herontwikkelingen, de warmtetransitie en plaatsing van voorzieningen, zoals afvalcontainers, trafostations en technische installaties. Door vroegtijdige betrokkenheid van erfgoed kunnen optimalere keuzes worden gemaakt voor inrichting en uitstraling, passend bij de historische context. Zoals versterken singelstructuur bij de ontwikkeling van Poort van Hoorn. Erfgoed wordt daarom vast onderdeel bij de nieuw te formuleren gebiedsagenda's.

Historische lantaarn Roode Steen, foto circa 1900

Waterpomp Breed, foto circa 1900

Klimaat en identiteit
Bij actuele opgaven op het gebied van klimaatadaptatie biedt erfgoed waardevolle aanknopingspunten. Historische structuren – denk aan historische waterlopen, verkavelingspatronen of groene lanen – zijn vaak het resultaat van eeuwenlange interactie tussen mens en natuur. Door waar mogelijk deze structuren te herstellen of te versterken ontstaan robuuste, gebiedseigen oplossingen voor bijvoorbeeld wateropvang of hittestress. Zoals realisatie plantsoen Oosterpoort en plantsoen Wijdebrugsteeg. Zulke ingrepen versterken de identiteit van een plek. Ook de hedendaagse behoeften en gebruik moeten daarbij meegewogen worden. Uit de participatie blijkt dat inwoners grote waarde hechten aan het versterken en terugbrengen van historische bomenlanen en waterlopen.

Inrichting openbare ruimte
Met de komst van meer huizen en inwoners komt er meer druk op de openbare ruimte. Het belang van kwalitatieve en authentieke openbare ruimte wordt daarmee groter. Daarmee kan Hoorn als stad en op wijkniveau zich onderscheiden en inwoners zich ermee verbonden voelen. Historische elementen en objecten, zoals straatmeubilair en klinkerbestrating, dragen hieraan bij. Hiervoor is het wenselijk dat financieel bijgedragen kan worden om het authentieke karakter in te zetten als extra kwaliteit. Gezien de economische waarde van dit karakter en het belang hiervan voor Meer Stad, wordt onderzocht of vanuit nieuwe ontwikkelingen aan een budget hiervoor kan worden bijgedragen. Ook vanuit de participatie is naar voren gekomen dat inwoners graag het historisch karakter terugzien in de openbare ruimte.

De kinderraad heeft aangegeven het leuk te vinden als de geschiedenis van locaties terugkomt in de speeltuinen. De kinderen hebben leuke en interactieve ideeën aangedragen, zoals interactieve speeltuinelementen. Onderzocht wordt hoe hieraan invulling gegeven kan worden.

De oorspronkelijke historische structuur van de Dorpsstraat in Zwaag met een smal wegprofiel, groene bermen, bomenrijen en bermsloten

Fonds kwaliteit openbare ruimte: ambitie en realiteit

Regelmatig is er behoefte aan een fonds waaruit bijgedragen kan worden om authentieke kwaliteit in de openbare ruimte toe te voegen. Denk hierbij aan het aanlichten van de skyline, herstel van de lanenstructuur in Hoorn Noord en versterken van de historische profilering van de linten. Een dergelijk fonds zou een belangrijke impuls geven aan het versterken van de leefomgeving en het historische karakter van Hoorn. Zo kunnen we ons als stad én op wijkniveau onderscheiden. De wens voor zo'n impuls sluit aan bij de ambitie uit de omgevingsvisie 'Meer Stad'. Daarin wordt ook het belang genoemd van het behouden en terugbrengen van kenmerkende elementen die de identiteit van Hoorn versterken. Op dit moment is er geen financiële ruimte om hiervoor een concreet budget beschikbaar te stellen. Toch past het bij onze ambitie om te onderzoeken hoe en wanneer er wél ruimte hiervoor kan worden gemaakt. Hierbij wordt gekeken naar bijdragen vanuit het rijk en vanuit nieuwe ontwikkelingen.

Skyline van Hoorn bestaand

Skyline van Hoorn met aangelichte Koepelkerk

Doelstelling Erfgoed, ruimte en klimaat:
Erfgoed essentieel en integraal onderdeel maken van ontwikkelingen van de fysieke leefomgeving

Om de cultuurhistorie essentieel onderdeel te maken van de leefomgeving wordt de komende jaren aan de volgende actiepunten gewerkt:

Actie 10: Opstellen en aanvullen van cultuurhistorische verkenningen
- Beschrijving van de kernkwaliteiten van de openbare ruimte van het rijksbeschermde stadsgezicht.
- Alle wijken van Hoorn onderzoeken op cultuurhistorische waarden.
- Deze waarden vertalen naar kaarten en toetsingscriteria voor nieuwe (her)ontwikkelingen en inrichting openbare ruimte in onder meer de LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte).
- Aanvullen en verbeteren van de cultuurhistorische elementenkaart Hoorn.

Actie 11: Erfgoedwaarden verankeren in het omgevingsplan Hoorn
- Omvattende erfgoedregelgeving maken.
- De omgeving van het monument beschermen.
- Cultuurhistorische waarden planologisch-juridisch borgen.

Actie 12: Erfgoed koppelen aan klimaatadaptatie en energietransitie
- Historische ruimtelijke structuren en inrichtingen in kaartmateriaal inzichtelijk maken.
- Historische water- en groenstructuren waarderen en koppelen aan actuele opgaven op het gebied van klimaatadaptatie en energietransitie.

Actie 13: Erfgoed als kans meenemen in de openbare ruimte en ruimtelijke ontwikkelingen
- Integrale advisering vanuit erfgoed breed; bouwhistorie, cultuurhistorie en archeologie.
- Erfgoedwaarden borgen in gebiedsagenda's en ruimtelijke ontwikkelingen.
- Kennis over de ondergrond benutten als inspiratie bij herinrichtingen en nieuwe ontwikkelingen.
- Actief bijdragen aan een visie op de linten en historische structuren.
- Onderzoeken hoe en waar de geschiedenis van locaties op een interactieve manier zichtbaar kan worden gemaakt in bijvoorbeeld speeltuinen.
- Authentieke beleving in de openbare ruimte versterken door inzet van historisch straatmeubilair en objecten, zoals banken, waterpompen, stoepen, hekken, bruggen en verlichting.

Actie 14: Erfgoed als kwaliteit in de openbare ruimte
- Authentieke beleving in de openbare ruimte versterken door inzet van historisch straatmeubilair en objecten, zoals banken, waterpompen, stoepen, hekken, bruggen en verlichting.
- Mogelijkheden onderzoeken financiële bijdrage voor toevoegen authentieke kwaliteit.
- Onderzoeken hoe en waar de geschiedenis van locaties op een interactieve manier zichtbaar kan worden gemaakt in bijvoorbeeld speeltuinen.

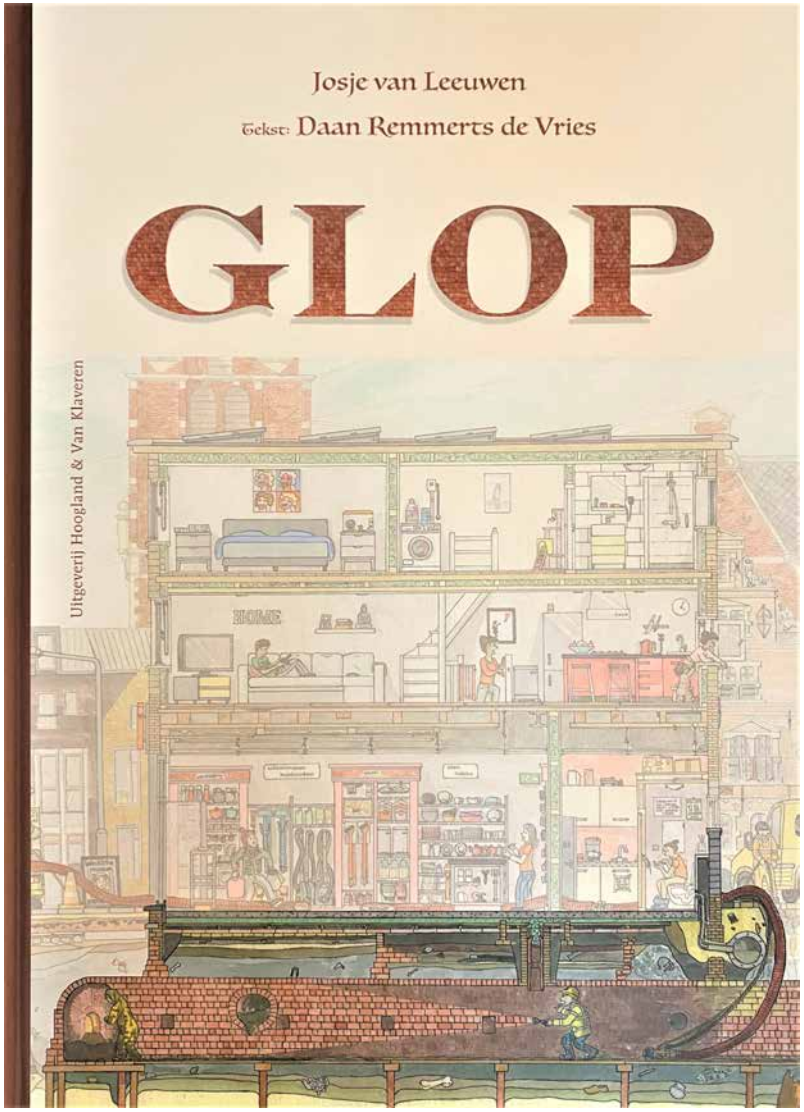
Hoofdstuk 7

Erfgoed en samenleving

Het actief betrekken van de samenleving bij erfgoed is van essentieel belang en wordt onderschreven door het Verdrag van Faro. Door erfgoed zichtbaar en beleefbaar te maken, vergroten we het draagvlak en versterken we de band tussen mensen en hun leefomgeving. Het gaat hierbij zowel om ons bovengrondse en ondergrondse erfgoed.

Herstel en toegankelijk maken overkluisde waterloop ‘t Glop

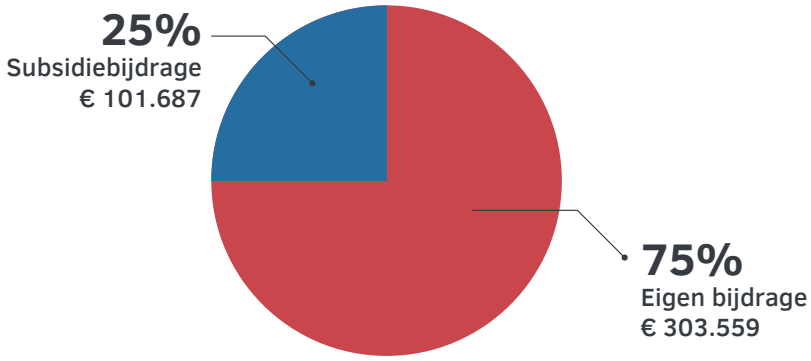

Informatieborden en lespakket ‘t Glop

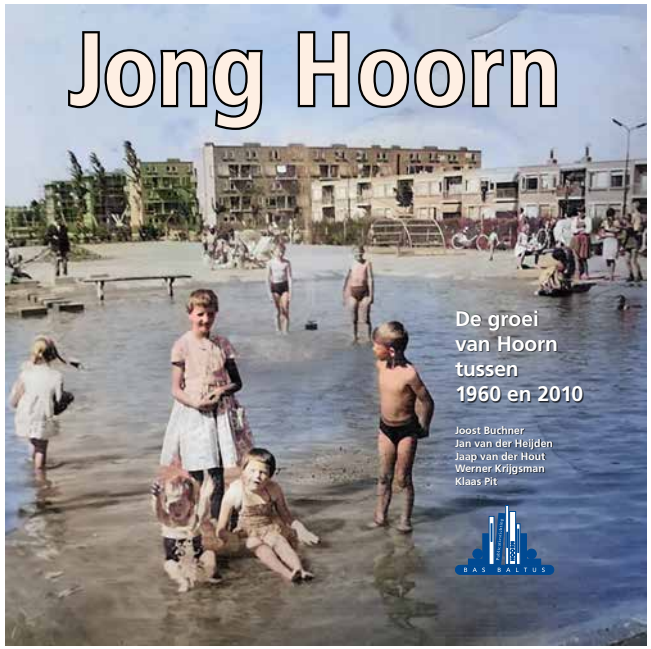
Digitale ontsluiting
Digitale ontsluiting van erfgoedinformatie maakt het mogelijk om erfgoed op eigen tempo en locatie te ontdekken. Dit vergroot het erfgoedbewustzijn en stimuleert betrokkenheid en eigen initiatief. Vanuit de participatie komt naar voren dat hieraan behoefte is onder inwoners.

Lokale kennis zien en benutten
Met de subsidieregeling Beleefbaar maken van Erfgoed ondersteunt de gemeente incidentele initiatieven die bijdragen aan de beleving van het Hoornse erfgoed. Het succes van deze subsidieregeling toont aan dat erfgoed leeft in de samenleving en wordt gezien als kans om te verbinden en de identiteit van Hoorn te versterken.

Door erfgoed ook voor jongeren tastbaar en relevant te maken, leggen we een belangrijke basis voor bewustwording en waardering van onze geschiedenis. De kinderraad heeft de behoefte aan erfgoededucatie benadrukt. Scholen worden daarom de komende periode actief benaderd voor lesmateriaal en activiteiten rond erfgoed. Daarnaast hebben de kinderen aangegeven graag verhalen te horen waarin herinneringen worden gedeeld. Dit gaat vaak om immaterieel erfgoed. In deze visie blijft Team Erfgoed zich richten op het fysieke erfgoed en worden activiteiten over en met immaterieel erfgoed alleen via subsidie ondersteund.

Subsidie Beleefbaar maken van Erfgoed 2023-2024

Publicatie Jong Hoorn over de groei van Hoorn tussen 1960 en 2010

Omstreden erfgoed

In onze gemeente bevindt zich ook erfgoed dat in de loop der tijd onderwerp is geworden van maatschappelijk debat. Deze objecten worden soms als kwetsend of controversieel ervaren, terwijl ze tegelijkertijd deel uitmaken van het fysieke erfgoed van Hoorn.

Bij dergelijke erfgoedobjecten hanteert Team Erfgoed een neutrale en feitelijke benadering. Uitgangspunt voor advisering is behoud van het fysieke erfgoed, niet de sociaalmaatschappelijke duiding ervan. De maatschappelijke of politieke betekenis van deze objecten evenals besluitvorming over plaatsing, verwijdering of herinterpretatie ligt bij het gemeentebestuur, in samenspraak met de samenleving.

Team Erfgoed is daarmee verantwoordelijk voor het fysieke erfgoed, zoals rijksmonumenten, en adviseert over behoud, restauratie en fysieke aanpassingen binnen de wettelijke kaders. Deze afbakening zorgt voor focus en sluit aan bij de beschikbare capaciteit en expertise van het team.
Erfgoedpartners zoals het Westfries Museum hebben meer kennis en zijn meer ingericht op de maatschappelijke en sociale context van het erfgoed.

Een voorbeeld hiervan is het standbeeld van Jan Pieterszoon Coen. Als rijksmonument valt de instandhouding van het fysieke standbeeld onder de zorg van Team Erfgoed. De discussie over de maatschappelijke, politieke of symbolische functie van het beeld vindt plaats in de stad en in de gemeenteraad. Hiervoor worden onder meer stadgesprekken gevoerd.

Met de subsidieregeling ‘Beleefbaar maken van Erfgoed’ ondersteunt de gemeente vanuit Team Erfgoed initiatieven die bijdragen aan het voeren van open gesprekken over het feit dat ons erfgoed meerdere perspectieven kent.

Samenwerking
Er zijn meer partijen met waardevolle kennis, collecties en netwerken op het gebied van erfgoed, zoals historische verenigingen, het Westfries Archief en musea. Samenwerking met deze partijen versterkt de inhoudelijke kwaliteit én het bereik van erfgoededucatie en -participatie. Ook de samenwerking met inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen zijn waardevol om erfgoed te benutten, dit vergroot het bereik, het draagvlak en de betrokkenheid. Een voorbeeld hiervan is het initiatief voor een verwijzing naar de verdwenen tramlijn door de Kersenboogerd.

Economische waarde Erfgoed
Kwalitatief en beleefbaar erfgoed is een economische stimulans en van belang voor ons vestigingsklimaat. De historische binnenstad van Hoorn is een prachtig decor om te flaneren, te shoppen en te eten en drinken. Door erfgoed(locaties) te verbinden aan routes, horeca, winkels en verhalen, versterken we deze aantrekkingskracht. Voor gebieden zoals de historische haven is het gewenst om te onderzoeken hoe de inrichting van de fysieke leefomgeving de beleving kan vergroten.

Doelstelling Erfgoed en samenleving:
Versterken dat het Hoornse erfgoed iets is van, voor en door de samenleving.

Om bovenstaande doelstelling te bereiken wordt de komende jaren aan de volgende actiepunten gewerkt:

Actie 15: Erfgoedwaarden digitaal ontsluiten
- Resultaten van inventarisaties en waarderingen openbaar raadpleegbaar maken.
- Archeologische en bouwhistorische informatie koppelen aan locaties op openbare kaarten.
- Informatieve nieuwsitems maken over onderhoudstechnieken, inspirerende voorbeelden, verduurzaming, brandveiligheid, erfgoedactiviteiten, vondsten, etc.
- De website **erfgoedhoorn.nl** meer onder de aandacht brengen.

Actie 16: Erfgoedparticipatie: lokale kennis zien en benutten
- Initiatieven van inwoners, stichtingen en verenigingen op het gebied van erfgoed blijven faciliteren en ondersteunen, met de Subsidieregeling Beleefbaar maken van Erfgoed.
- Door toepassen van verschillende communicatiemiddelen inzetten op het bereiken van nieuwe doelgroepen.
- Erfgoedwaarden binnen de woonwijken benutten om (nieuwe) inwoners te verbinden aan hun woonplek.
- Actief erfgoededucatie materiaal en lessen aanbieden aan scholen, zoals een erfgoedkwartet.
- Het actief betrekken van het publiek bij erfgoed, via open dagen, stages en vrijwilligerswerk.
- Faciliteren en mede-organiseren van Open Monumentendag Hoorn en evenementen zoals Slag op de Zuiderzee.

Actie 17: Samenwerken
- Relaties onderhouden met erfgoedinstellingen, historische verenigingen en vrijwillige erfgoedplatforms.
- Samenwerking uitbreiden tussen Team Erfgoed, Westfries Archief en het Westfries Museum om een breed publiek te bereiken.
- In samenwerking met inwoners, bedrijven, maatschappelijke instellingen en interne afdelingen erfgoed beter laten beleven in de openbare ruimte en benutten binnen toeristische en economische activiteiten.

Actie 18: Aandacht voor roerend en immaterieel erfgoed in de fysieke leefomgeving
- Onderzoeken hoe rekening kan worden gehouden met roerend of immaterieel erfgoed bij de inrichting van de leefomgeving, wanneer dat erfgoed verbonden is aan specifieke locaties in het omgevingsplan (denk aan de historische haven met historische schepen).

Actie 19: Economisch waarde erfgoed benutten
- Versterken van de erfgoedbeleving in de stad waarmee erfgoed strategisch wordt ingezet ter verbetering van het vestigingsklimaat voor horeca en winkels.
- Actief blijven meedenken bij initiatieven voor verbindingen tussen winkelpanden met behoud van de erfgoedwaarden die de stad aantrekkelijk maken.

Colofon

Dit is een uitgave van Erfgoed gemeente Hoorn
December 2025

Fotografie
Gemeente Hoorn
Foto aanlichten Dorpskerk Zwaag - Dana
Foto Hoofdtoren – Dana